

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2019 r. w sprawie sygn. akt V GC 1157/18, Sąd Rejonowy w Płocku w sprawie z powództwa J. S. przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. o zapłatę 34 843,36 zł; w punkcie 1. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 31 861,85 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 lipca 2017 r. do dnia zapłaty; w punkcie 2. oddalił powództwo w pozostałej części; w punkcie 3. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 7 028,18 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany zaskarżając go w części, tj. w zakresie zasądzającym od pozwanego na rzecz powódki kwotę 31 861,85 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 20 lipca 2017 r. do dnia zapłaty (punkt 1. wyroku) oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach (punkt 3. wyroku).

Skarżący zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego mającego istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, tj. art. 357 § 2 k.p.c. poprzez niedoręczenie pozwanemu postanowienia sądu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, jak również samej opinii biegłego do czasu wydania wyroku w sprawie, co w konsekwencji doprowadziło do pozbawienia pozwanego możliwości odniesienia się do treści opinii biegłego, a tym samym obrony swoich praw, co stanowi przesłankę do uznania nieważności postępowania w świetle art. 379 pkt 5 k.p.c.
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zastosowanie przez Sąd Rejonowy dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów w postaci dania pełnej wiary opinii biegłego w sytuacji kiedy pozwany nie mógł ustosunkować się do twierdzeń biegłego;
3. naruszenie prawa materialnego, tj.:
  - a) art. 361 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji wydanie wyroku zasądzającego na rzecz powódki kwoty z tytułu kosztów naprawy pojazdu w sytuacji kiedy w przedmiotowej sprawie doszło do szkody całkowitej, w konsekwencji doprowadziło do zasądzenia odszkodowania przekraczającego wartość szkody;
  - b) art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie i niewłaściwe przyjęcie, że pozwany nie udowodnił zasadności zakwalifikowania szkody powódki jako szkody całkowitej w sytuacji kiedy pozwany nie mógł się ustosunkować do opinii biegłego wydanej w toku postępowania.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwany wniósł o:

1. uchylenie wyroku w zaskarżonej części, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością oraz przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;
2. zasądzenie przez Sąd I instancji od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania za obie instancje wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 34 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa;
3. określenie przez Sąd I instancji terminu dla pozwanego do wniesienia ewentualnych zarzutów wobec opinii biegłego P. S. z dnia 24 marca 2019 r. nr (...). (apelacja pozwanego k. 178-181)

W odpowiedzi na apelację pozwanego powódka wniosła o jej oddalenie w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. (odpowiedź na apelację k. 193-195)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Istota apelacji sprowadzała się do zarzutu nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony pozwanej możliwości obrony jej praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Naruszenia swoich praw procesowych skarżący upatrywał w fakcie niedoręczenia przez Sąd I instancji opinii biegłego, co uniemożliwiło mu ustosunkowanie się do tego dowodu. Niewątpliwie dowód ten miał istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, gdyż okolicznością sporną pomiędzy stronami pozostawało, jak chciał wywieść pozwany, czy szkoda, która wystąpiła w wyniku zdarzenia ma charakter całkowity, czy też częściowy, co wiązało się z prawidłowym ustaleniem wysokości odszkodowania.

Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt. 5 k.p.c. stanowi naruszenie zasady równości stron i ma miejsce wtedy, gdy strona wbrew swojej woli została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji i to bez względu na to, czy takie działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia (wyroki Sądu Najwyższego z 15 lipca 2010 r., IV CSK 84/10, z 7 kwietnia 2010 r., I UK 343/09, z 3 lutego 2010 r., II CSK 404/09).

Przy analizie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, należy rozważyć, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a w drugiej kolejności trzeba sprawdzić, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, w końcu należy zbadać, czy pomimo realizacji tych przesłanek strona mogła skutecznie bronić swych praw, mimo zaistniałych uchybień procesowych. Tylko w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych przesłanek, można odpowiedzieć twierdząco, że strona została pozbawiona możliwości działania.

Nie ulega wątpliwości, że pozbawienie możliwości obrony praw należy oceniać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2017 r., II CSK 156/17). A zatem zasadnicze znaczenie etap postępowania, w którym doszło do nieprawidłowości.

Kontrydymatyczność procesu oraz obowiązek zapewnienia stronom możliwości obrony swoich praw pozwala przewodniczącemu zamknąć rozprawę dopiero wtedy, gdy wskazane, istotne dla sprawy dowody zostały przeprowadzone, a strony miały sposobność wyrażenia swojego stanowiska. Po spełnieniu tych wymagań sprawa może być uznana za wyjaśnioną, a rozprawa zgodnie z art. 224 § 1 k.p.c. zamknięta.

W rozpoznawanej sprawie Sąd I instancji, mimo dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, nie doręczył jej stronie pozwanej na co wskazują elektroniczne potwierdzenia odbioru odpisu opinii wskazujące, że oba odpisy wraz z zobowiązaniem do zgłoszenia względem jej treści wszelkich zarzutów i zastrzeżeń oraz wniosków co do wezwania biegłego na rozprawę, pomimo zarządzenia doręczenia ich obu stronom, zostały skierowane do dwóch pełnomocników powoda i im doręczone z datą 9 kwietnia 2019 r. (pełnomocnictwo k. 9, elektroniczne potwierdzenia odbioru k. 144). Tym samym uniemożliwione zostało stronie pozwanej wypowiedzenie się co do jej treści. Podkreślenia wymaga, że na gruncie niniejszej sprawy opinia biegłego stanowiła dowód o podstawowym znaczeniu dla rozstrzygnięcia. Natomiast Sąd Rejonowy dokonał ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie w oparciu o dowód, który był nieznany stronie pozwanej, co narusza ogólne reguły postępowania dowodowego w zakresie bezpośredniości, jawności, równości stron i kontrydymatyczności. Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na podstawie dowodu, który stał się wiadomy pozwanemu dopiero po zaznajomieniu się z pisemnymi motywami zaskarżonego wyroku.

Roztrząsanie opinii biegłego miało zatem istotne znaczenie w kontekście uwzględnienia powództwa oraz wysokości zasądzonej kwoty. Z tych względów skarżący był uprawniony do zapoznania się z opinią biegłego.

Przedstawione wyżej okoliczności pozwalają na ocenę, że Sąd Rejonowy naruszył podstawowe zasady prowadzenia postępowania dowodowego, a uchybienia to postrzegać trzeba jako prowadzące do wyłączenia możliwości obrony praw strony pozwanej, a w konsekwencji do nieważności postępowania.

Stwierdzona przez Sąd Okręgowy nieważność postępowania z przyczyn wskazanych w art. 379 pkt. 5 k.p.c. prowadziła do uchylecia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością od daty orzeczenia Sądu I instancji do dnia 10 kwietnia 2019 r. i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji przeprowadzi postępowanie dowodowe z zachowaniem podstawowych reguł postępowania dowodowego w zakresie bezpośredniości, jawności, równości stron i kontryktoryjności, doręczając stronie pozwanej: opinię biegłego i umożliwiając jej wypowiedzenie się co do jej treści i zgłoszenia ewentualnych wątpliwości i pytań, jak też postanowienie referendarza sądowego w zakresie zasądzonego wynagrodzenia biegłego sądowego, które w analogiczny sposób doręczono zostało dwóm pełnomocnikom strony powodowej i biegłemu z pominięciem strony powodowej (pełnomocnictwo k. 9, elektroniczne potwierdzenia odbioru k. 152).

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Natomiast zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy pozostawił Sądowi I instancji.

Bartosz Kaźmierak Ryszard Badio Iwona Godlewska